

СЛОВО ПРО ВЧИТЕЛЯ. Л. І. СКУРАТОВСЬКА

Говорячи про Людмилу Іванівну Скуратовську, можна впевнено перефразувати слова Івана Франка: вона знає, «як багато важить слово...». Все життя Людмили Іванівни пов'язано з філологією. Мені здається, що такої любові до слова, такого вміння поцінувати мовні елементи, милуватися їхньою сутністю, вміння вигранувати, відточити їх у художньому тексті, вміння захопитися та зануритися у життя будь-якого літературного твору та літературного персонажа, як це притаманно професору Скуратовській, ми більше не спостерігатимемо.

Людмила Іванівна – універсальний Учений, філолог, перекладач, літературознавець. Усе її життя пов'язано з Дніпропетровським національним університетом – від навчання на філологічному факультеті (1952–1957 рр.) до сьогодні. Понад п'ятдесят років наукова і професійна діяльність Людмили Іванівни пов'язана з кафедрою зарубіжної літератури нашого університету, на якій вже з 1965 року вона почала торувати свій шлях на освітянській ниві. Захист кандидатської дисертації у 1968 році («Проблеми дослідження творчості Чарльза Діккен-

са») у Львівському державному університеті, а згодом захист докторської дисертації у 1992 році («Основные жанры детской литературы в историко-литературном процессе Англии XIX-XX вв.») у Московському державному педагогічному університеті – ці факти не суха біографічна довідка, а наявна картина формування універсального вченого, не помилюся, найавторитетнішого фахівця з західноєвропейських літератур не лише в Україні, а й поза її межами.

Людмила Іванівна належить до тієї школи викладачів-науковців, котрі ніколи не силували студентів учитися, не залякували заліками та іспитами, вона навчає їх умінню уважно читати текст, бачити в ньому живий організм, уміти розпізнавати за текстом приховані змісти, залюблюватися у слово будь-якої мови – чи то англійської, німецької, польської, чи то української або російської. Її розум, чарівливість, доброта, душевна чуйність у поєднанні з високим рівнем ерудиції миттєво підкорюють студента, «обеззброюють» сучасний студентський загал. Після таких занять та консультацій, на яких викладач не відбуває необхідний за регламентом час, а ділиться цікавою, вичерпною інформацією не лише з літератури, а й культури, пересипає розповідь вдало дібраними цитатами з творів європейських літератур, студент соромиться не підготуватися до занять: чогось не вивчити, не знати. Легкість викладу навчального матеріалу, відсутність на заняттях Людмили Іванівни нудного академізму, талант справжнього Вчителя до захоплення студента – усе це викликає повагу, здорове ніяковіння, тріпотіння серця. Не страх, а довірлива атмосфера панує на тих уроках.

Колишні учні Людмили Іванівни, а їх чимало, згадують її лекції із вдячністю та шанобливістю. А кожна лекція Людмили Іванівни – це не просто формальність, за кожною лекцією – титанічна, серйозна підготовча робота: пошукова, коли йдеться про нового митця або літературну добу, досліджувальна, коли йдеться про аналіз художнього тексту. В англійській мові є, на мій погляд, досить влучне дієслово *to scrutinize* – уважно розглядати, ретельно досліджувати. Саме так працює Людмила Іванівна, вона не може працювати навмання, похапцем, все, до чого торкається її рука літературознавця, набирає змістовності, фаховості, здобуває знак якості. Ми і дотепер бережемо конспекти лекцій із зарубіжної літератури, які читала Людмила Іванівна, іноді перегортаємо поживтілі сторінки чернеток, на яких рукою Вчителя запропоновано корисні поради щодо посилань, джерел, спостережень науковців. Ми з вдячністю пам'ятаємо її змістовні, вичерпні лекції, що насичені проникливістю, вдалою інтерпретацією справжнього філолога. Пам'ятаємо її великодушні зауваження у процесі написання курсових та дипломних робіт, безцінні консультації-розмови під час виконання кандидатських та докторських дисертацій, що не розчавлюють, а надихають на несподівані маленькі здобутки. І навіть, коли хворіє Людмила Іванівна, вона не полишає працювати. Слабкість здоров'я, вади зору не можуть завадити її любові до книг. Як тільки-но стан покращується, вона знову бере до рук своїх книжку. На питання, що Ви робили сьогодні, у Людмили Іванівни, відповідь завжди одна: «Я читала. Я завжди читаю, не можу без книг. Не можу уявити себе без улюбленої справи».

У квартирі Людмили Іванівни незліченна кількість книг. Вони є свідками формування особистості Вчителя, значну роль у цьому відіграла, насамперед, і її родина – Людмила Іванівна з родини лікарів – добрих, чуйних, інтелігентних людей (вона часто з тихим сумом згадує, як під час війни їх з матусею евакуювали до Тбілісі, де мама працювала лікаркою у шпиталі); а за часів студентства – це її привітні приятелі І. Никітіна та Н. Орлик; пізніше – вчителі, а трохи згодом сподвижники в царині літературознавства – Н. Копистянська, І. Арнольд, Н. Дьяконова, Н. Демурова та інші.

Серед головних досягнень Учителя – численні наукові статті, рецензії, відгуки, монографії. Усім працям Людмили Іванівни притаманні якості, які можна

назвати найвищим рівнем інтелектуальної ерудиції. Не помилюся, коли висловлю думку щодо обізнаності Людмили Іванівни – це дослідження творчості Блейка, Вордсворта, Колріджа, Кітса, Байрона, Лема, Діккенса, Россеті, Керролла, Ліра, Стівенсона, Кіплінга, Еліота, Джойса, Лоуренса, Вулф, Гемінгвея та багатьох інших – перелік імен митців значний. Впевнена, що Людмила Іванівна заперечуватиме це. Їй – людині скромній, притаманне замовчування своїх досягнень. Це так природно для людини, яка належить до справжньої інтелегенції: простої у поведінці, шляхетної у вчинках та ставленні до людей, у намаганні виправдати людину навіть тоді, коли та винна. «Напевне, це я була у чомусь не права», – такою буває відповідь Людмили Іванівни.

Нам усім – учням професора Людмили Іванівни Скуратовської – пощастило. Пощастило навчатися у неї, слухати, абсорбувати кожне її слово, намагатися хоча б якусь часточку наслідувати, гідно копіювати, ставати кращими. Бо істинний Учитель – це не лише наставник, це цілий мікросвіт добра, гідності, душевного тепла, поваги та людського ставлення до особистості.

Не знаю я, щоб то було,
Якби не Ваша особистість.
Велику працю несете,
Зважаючи на сили крихкість.
Те слово Вченого, що Вам дано,
Хай буде міцним та тривалим.
А гідність надихає нас
На добру справу, не поталу.

*Завідувач кафедри іноземних мов
для гуманітарних спеціальностей ДНУ,
доктор філологічних наук,
професор Елла Гончаренко*